

Preekschets 'Iedere christen een zending'

ds. Niels de Jong (Rotterdam) en ds. Martin van Dam (Hagestein)

Lezing: Mattheüs 9: 35 – 10:5a

35 En Jezus trok rond in al de steden en dorpen en gaf onderwijs in hun synagogen, en Hij predikte het Evangelie van het Koninkrijk en genas iedere ziekte en elke kwaal onder het volk.

36 Toen Hij de menigte zag, was Hij innerlijk met ontferming bewogen over hen, omdat zij vermoeid en verstrooid waren, zoals schapen die geen herder hebben.

37 Toen zei Hij tegen Zijn discipelen: De oogst is wel groot, maar er zijn weinig arbeiders.

38 Bid daarom tot de Heere van de oogst dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitzendt.

1 En Hij riep Zijn twaalf discipelen bij Zich en gaf hun macht over de onreine geesten om die uit te drijven, en om iedere ziekte en elke kwaal te genezen.

2 De namen nu van de twaalf apostelen zijn deze: de eerste, Simon die Petrus genoemd werd, en Andreas, zijn broer; Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en Johannes, zijn broer;

3 Filippus en Bartholomeüs; Thomas en Mattheüs, de tollenaar; Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Lebbeüs, die ook Thaddeüs genoemd werd;

4 Simon Kananites en Judas Iskariot, die Hem ook verraden heeft.

5 Deze twaalf zond Jezus uit

Exegetische opmerkingen

Eerst enkele algemene opmerkingen.

- Jezus doet heel veel in deze verzen. Hij is degene die het initiatief heeft, die de leiding heeft. Later in de tekst gaan mensen ook wel wat doen, maar het is vooral Jezus die handelt.
- Jezus betreft hier in zijn missie 'De Twaalf' – een groep in wie hij in de evangeliën veel investeert, aan wie hij de geheimen van het Koninkrijk vertelt, die voortdurend in zijn aanwezigheid waren. Zij worden klaargestoomd om op eigen benen te staan en zelfstandig Jezus' werk voort te zetten. Hier krijgen ze als het ware een stage-opdracht – onder supervisie van Jezus moeten ze er op uit; later zullen ze daarvan verslag uitbrengen.
- In deze verzen wordt uitgewerkt waar eerder in het evangelie al op gehint was: 'vissers van mensen'. Zo wordt meer en meer duidelijk waar die discipelen voor waren geroepen. Zij waren dus geroepen om Jezus' werk voort te zetten.

9:35 Dit vers is ook wel te zien als een samenvatting van wat Jezus deed (en waarvan al eerder allemaal voorbeelden van waren gegeven in eerdere hoofdstukken van het Mtzou ik voluit schrijven-evangelie).

Bijna hetzelfde was overigens ook in Mt. 4: 23 gezegd.

9: 36 'Innerlijk met ontferming bewogen' – daar zit het OT-woord barmhartigheid in. Het is een liefde die heel diep van binnenuit komt, die heel diep van binnen gevoeld wordt. Het duidt dus de sterke/grote bewogenheid uit van Jezus Christus voor de mensen die hij ziet.

9:36 'Schapen zonder herder' – herinnert aan o.a. Ezechiël 34 waar de leiders van Israel worden verweten 'slechte herders zonder hart voor de schapen' te zijn.

- 9:37 Hier is een wending naar de leerlingen. Zij worden als het ware zo betrokken bij het probleem. Het is echter niet alleen een wending in dit verhaal, maar ook in het evangelie. Hiervoor was Jezus' dienstwerk iets wat hij vooral zelf deed. Na dit vers blijkt dat Jezus voor het werk ook anderen gaat inschakelen.
- 9: 37 Groot en weinig worden tegenover elkaar gezet – om het probleem duidelijk te maken.
- 9:38 'De Heere van de oogst' – de oogst is van Hem en dus niet van mensen.
- 10: 1 Woorden uit hoofdstuk 9, vers 35 worden herhaald. Dit wil zeggen dat de discipelen dezelfde dingen moeten gaan doen, die Jezus deed.
- 10: 1 'Iedere ziekte en elke kwaal' – dat wil niet zeggen dat er na hun werk geen ziekte meer was, maar dit wil zeggen dat ze macht kregen om in principe elke ziekte te kunnen genezen. Dit wil wijzen op de omvattendheid van de macht die ze kregen. Hun was dus veel 'power' ter beschikking gesteld.
- 10: 1 Verder mag opvallen dat hier dezelfde bewoordingen worden gekozen als in vers 35 en de roeping van de Twaalf dus heel dicht aan ligt tegen die van Jezus zelf.
- 10: 2 Er wordt het wordt apostelen gebruikt (terwijl ook discipelen had gekund, zoals in vers 1). Met apostelen (letterlijk: gezondenen) benadrukt Mattheüs het 'zendingselement' van de Twaalf.
- 10: 5 Wijst vooruit naar de grote zendingsopdracht aan het eind van het Mt-evangelie.

Relevante Bijbelgedeelten (en ook te gebruiken als parallele lezing)

- Ezechiël 34: 1 – 11 De leiders van Israel worden verweten geen oog en geen hart te hebben voor de mensen van Israel. Dit is niet zonder gevolgen voor de 'schapen' – die raken verstrooid, verdwaald en staan bloot aan allerlei gevaren.
- Mattheüs 2: 6 – Profetie over de Messias die uit Bethlehem zal komen en wel zijn volk echt zal hoeden.
- Mattheüs 9 (en andere hoofdstukken) – allemaal voorbeelden van wat in vers 35 staat.
- Lucas 10: 1 – 24 – een verhaal met veel overeenkomsten: 'uitzending van de 72'
- Johannes 20: 21 'Zoals ik gezonden ben, zend ik jullie uit'.

Gedachten voor de vertaalslag

- **Jezus trok rond.** Jezus bleef niet wachten tot de mensen naar hem toe kwamen, maar hij was zo nederig om naar de mensen toe te gaan. Daarbij bleef hij niet bij bepaalde mensen hangen, maar trok ook steeds weer verder. Zijn missie dreef hem steeds weer naar andere mensen. Hij ging geen plaats voorbij en geen mens voorbij. Kerk en christenen mogen hierdoor uitgedaagd worden als ze wellicht al te zeer staat waar ze staat en verwacht dat mensen de eerste stap moeten zetten. Jezus ging er op uit en zette de eerste stap.
- **In al de steden en dorpen.** Zowel de interessante plekken als de plaatsen die niet in aanzien stonden; zowel de plekken waar veel mensen woonden als waar weinig mensen waren; zowel daar waar het comfortabel was als waar hij veel moeite voor moest doen. Hij kwam overal. Hij wilde op al die plekken zijn. Zo wil hij nu ook zijn in steden en dorpen, achterbuurten en nette straten, etc. Op al die verschillende plekken mogen zijn volgelingen hem vertegenwoordigen.

- **Wat hij deed.** Onderwijs geven, preken en genezen. Woord en daad. Inhoud en daadkracht. Hij had iets uit te leggen (onderwijs), maar ook iets aan te zeggen (preken) en ook nog wat te doen (genezen). Daar waar hij kwam, knapten mensen op. Door Jezus weten we zoveel meer over God en over onszelf, over het leven en waar het om gaat. Die kennis mogen wij ook doorvertalen in woorden en daden.
- **Wat hij zag.** Jezus ziet de mensen. Zoals zo vaak in de evangeliën gezegd wordt dat Jezus een individu zag, zo ziet Jezus ook de menigte. Jezus heeft oog voor mensen. En ze gaan hem aan het hart. Dat blijkt uit dat hij er 'door ontferming bewogen' ernaar kijkt. Hij zag ook de lasten van mensen en hetgeen waardoor ze vermoeid waren geraakt. Jezus ziet verder dan de buitenkant, maar ziet wat er speelt. Zo mogen wij ook zien (en dat is wat anders dan kijken en bekijken).
- **Schapen zonder herder.** Jezus weet waardoor het komt dat de mensen zo belast en vermoeid zijn – er is niemand die voor hen zorgt, hen leidt naar de plek waar ze moeten zijn. Ze zijn aan zichzelf overgeleverd en een schaap dat aan zichzelf is overgeleverd is verloren, staat ten dode opgeschreven. Dit zou wel eens een even rake typering kunnen zijn voor mensen van onze tijd – mensen die vermoeid en belast zijn, maar zich verloren voelen, aan zichzelf overgeleverd en dwalend door het leven gaan (zonder doel, zonder bestemming). Daarbij niet het gevoel hebben dat er iemand is die hen ziet, naar hen omziet en hen weer thuis brengt. Ook huidige leiders (in het klein of in het groot, mensen die iets beloven te bieden) blijken zo vaak hun beloften niet na te komen en mensen niet te bieden waar ze op hoopten (zie Ezechiël 34: 1 – 11). Er wordt in OT al een herder beloofd die anders is. Jezus is de vervulling van die profetie. Hij is het antwoord op het rusteloze dwalen van mensen, op het vermoeide bestaan van mensen, op de last van zonde en schuld die mensen naar beneden drukt.
- **Oogst is wel groot, maar arbeiders zijn weinig.** Het is blijkbaar een groter probleem dat er weinig arbeiders zijn, dan dat de oogst zal tegenvallen. Daar moet dan ook om gebeden worden – om meer arbeiders om de oogst binnen te halen. Want de oogst, zijn oogst wordt er met nadruk bij gezegd, die komt er wel. Een bemoedigende gedachte dat die oogst niet klein zal zijn, maar dat velen zullen gaan horen bij de kudde van de grote herder. Hij zal zelf als het ware voor zijn oogst instaan. Arbeiders zijn niet voor de oogst verantwoordelijk, maar zijn wel nodig om mee te werken. Dit geldt nu evenzeer als dat het toentertijd gold.
- **Bidt.** Het begint met bidden. Als het goed is er een gevoelde nood – al die schapen zonder herders. Dat gaat, als het goed is, een discipel aan het hart, zoals het Jezus aan het hart ging. Die gevoelde nood doet niet gelijk aan tafel gaan om een actieplan te schrijven en aan het werk, maar met die nood ga je als het goed is eerst bidden. Bidden om werkers. En als er werkelijk gebeden wordt, dan volgt meestal de actie vanzelf ook wel.
- **En hij riep en gaf macht.** Jezus roept mensen in zijn dienst om mee te werken aan de oogst. En degenen die hij roept zal hij geven wat ze nodig hebben (aan gezag, kracht, gaven en talenten). In dit verhaal gaf hij zijn discipelen de macht om onreine geesten uit te drijven en ziekten te genezen. Zo zullen geroepenen ook vandaag de dag macht krijgen om te doen wat ze moeten doen om het kwaad tegen te gaan en het goede te bevorderen, om duivel en demonen te weerstaan en hun plek te wijzen en om ziekten te lijf te gaan met gebeden. De

arbeiders hoeven niet in eigen kracht verder te gaan, nadat ze geroepen zijn, maar mogen weten macht te krijgen om te doen wat ze moeten doen.

- **De namen.** Het zijn geen geweldige mensen met een al even geweldig CV. Het zijn geen gevestigde namen. Het zijn namen van voornamelijk Galilese mannen. Vissers en dat soort lui. Bekende en onbekende namen. Aparte types en gewone mensen door elkaar heen. Van een strijdbare zeloot tot een voormalige collaborateur. Aan dat soort mensen vertrouwt Jezus het werk toe. Met dat soort mensen wil Jezus samenwerken. Wat een genade voor ons. Want dan kunnen wij dus ook wel meedoen.
- **En zond hen uit.** Deze kregen een opdracht, werden uitgezonden, moesten op missie. Een kleine groep – via welke er tallozen zijn bereikt. Ze gingen de weg die Hij wees, ze deden de dingen die hij gedaan had, ze vertelden de boodschap van hem door, ze gingen in zijn spoor. Zoals hij gezonden was, zo waren zij gezonden en zo worden wij gezonden. Pogend om dezelfde boodschap, dezelfde daden, dezelfde houding, dezelfde liefde en vanuit dezelfde kracht te werken.

Voorbede

- **Voor de wereld:** Bid dat in een wereld die steeds onveiliger lijkt te worden, het Koninkrijk van God zichtbaar zal worden, ook in tekenen van vrede en gerechtigheid. Bid dat we blijven verlangen naar Christus komst waardoor Zijn recht en vrede volkomen zullen zijn.
- **Voor de kerk wereldwijd:** Bid dat de Kerk haar roeping verstaat om mensen uit te nodigen om deel uit te maken van de gemeente van Jezus Christus. Dank voor de verbondenheid die er is met de kerk wereldwijd en met zendingswerkers. Bid dat er werkers zullen zijn die uitgaan naar hen die het evangelie niet als kracht hebben leren kennen.
- **Voor onze eigen gemeente:** Bid dat we bewogen mogen zijn met de mensen dichtbij én verder weg. Bewogen met hun omstandigheden en met hun toekomst!
- **Voor onszelf:** Dank God dat Hij zijn ontferming aan ons laat zien en bid dat we in zijn genade zullen leven, én levende getuigen van zijn liefde zullen zijn.

Vragen voor bijvoorbeeld een preekbespreking

1. De dingen die Jezus in dit verhaal doet, heeft hij ook aan ons gedaan. Hoe kunnen wij dat vorm geven?
2. Jezus ziet de mensen van zijn tijd en heeft hart voor hen. De aanblik van de mensen raakt Hem. Wat zou hem raken als hij naar ons en de mensen in onze omgeving zou kijken? Zou hij ook nu mensen zien die te typeren zijn als 'vermoeid en verstrooid, als schapen zonder herder'?
3. Jezus roept zijn discipelen en zend hen uit. Geld deze roeping en zending ook voor ons? In welke zin?

Twee verhalen van het zendingveld (Malawi)

Vanwege armoede was Lonely jong getrouwd, zoals dat meer meisjes in Malawi overkomt. De man bleek echter in het geheel niet goed voor haar te zijn. Ze vluchtte naar een ander en kreeg een kind

zonder getrouwd te zijn. Ook die relatie hield geen stand. De dingen veranderden toen Lonely tot geloof kwam. Zo ontdekte ze ook haar nieuwe opdracht: Als lerares getuigen van Gods verlossing. Bovendien wil ze meisjes leren om niet in dezelfde fouten te vervallen zoals zijzelf heeft gedaan.

John kwam al vrij jong tot geloof, maar hij ging er niet echt voor. Zijn geloof stond op een laag pitje en hij was vooral bezig met het krijgen van een leuk leven. Op z'n 25^e veranderde dat. Hij wijdde zich opnieuw toe aan het geloof. Vanaf die tijd had hij een sterk verlangen om het evangelie te delen met anderen. Hij nam allerlei taken op zich in de kerk, maar was ook vaak buiten de kerk te vinden om te praten over het geloof. Geregeld ging hij met anderen naar omliggende dorpen om het evangelie te vertellen op het marktplein. Hij heeft velen tot Jezus Christus kunnen brengen. Dit is geen garantie voor succes in zijn leven. Zijn eigen zoon worstelt al vele jaren met een alcoholverslaving – zoals zo veel jonge mensen in Malawi. John heeft het daar moeilijk mee. Het gevolg is wel dat het hem bescheiden maakt. 'Als ik succes heb met evangeliseren, kan ik denken dat ik heel wat ben; maar ik hoef maar naar mijn zoon te kijken om weer klein te worden'.

Mogelijke psalmen oude berijming

67:1, 2, 3

71:2,17

87:1,2,3,4

Mogelijke gezangen liedboek 1973

Gezang 47

Gezang 481

Op Toonhoogte

Lied 315

Lied 318

Lied 320